

Toelichting: Waar de centrale commissie voor de beroepsbelangen optreedt als adviseerend lichaam voor het Hoofdbestuur, komt het der Afdeeling minder gewenscht voor, deze adviseurs door het Hoofdbestuur zelf te doen benoemen. De Afdeeling meent, dat het Hoofdbestuur, optredend voor de belangen der Maatschappij, dus van de leden, een krachtiger steun zal hebben in adviezen van een commissie die door de leden is benoemd dan in die van eene commissie door hemzelf aangewezen.

HET RAPPORT DER COMMISSIE VOOR DE HERZIENING DER WET
OP DE BESMETTELIJKE ZIEKTEN = „DILETTANTENWERK VAN
INFERIEURE KWALITEIT?”

Geachte Redactie!

Dr. OOSTERBAAN, inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle, is zoo „welwillend” (hij gebruikte zelf die uitdrukking) om ons Rapport te noemen „dilettantenwerk van inferieure kwaliteit”. Ook veroorloofde hij zich de volgende uitdrukkingen: „mijn totaal-indruk is: niet dankbaar en niet voldaan” (dus zelfs . . . „niet dankbaar!”); „het kan een ernstige kritiek niet doorstaan”; ja hij „vreest” zelfs, dat de leden van de Ned. Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst met „gerechtvaardigden spot” beloond zullen worden als zij zullen trachten „door amendementen hun persoonlijke meeningen in het ontwerp opgenomen te krijgen”.

Poeslief zijn die uitdrukkingen niet; en toch hoopt Dr. OOSTERBAAN gerekend te worden tot de „welwillende beoordeelaars”. Maar, welke uitdrukkingen is hij dan wel gewoon te gebruiken als hij ereis *niet* „welwillend” gestemd is?

Doch goed, daarover zal ik nu niet vallen! Liever wil ik nagaan of de gronden, waarop Dr. OOSTERBAAN zijn „ongunstig” oordeel baseert, van deugdelijk gehalte zijn.

I. Dr. OOSTERBAAN keurt het af, dat de Commissie „haar meening heeft neergelegd in een *wetsontwerp*”. Z. i. bestaat er alleen dan kans om bij de Regeering voor onze wenschen gehoor te krijgen „als wij onmiddellijk afstand doen van het plan om Haar een *wetsontwerp* aan te bieden”; „wij zullen moeten volstaan met uiting te geven aan onze „wenschen”. Ik aarzel niet, te zeggen dat Dr. OOSTERBAAN het glad mis heeft; de eenige eisch, dien verstandige menschen (en als zoodanig beschouw ik de Regeeringspersonen) aan een Rapport stellen is, dat het zakelijk moet zijn; de wenschen moeten zóó duidelijk geformuleerd worden, dat er niets meer te raden overblijft; men moet er hou-vast aan hebben!

De commissieleden hebben dan ook — *daar het een zuiver-medisch onderwerp betreft* — het uiten van „wenschen” — als zoodanig! — afgekeurd; zij hebben het noodig gevonden hun wenschen te formuleeren in „artikelen” (die samen een „ontwerp” vormen):

1°. omdat zij zich daartoe, als *deskundigen op zuiver-medisch gebied*, bevoegd 1) beschouwen;

2°. omdat zij daardoor gedwongen werden de wenschen „op allerlei wijzen aan de praktijk te toetsen” (dit toch leert weleens inzien, dat een of andere wensch — althans voorloopig — nog ter zijde gesteld moet worden).

Daar komt nog dit bij: behalve de oude wet op de besmettelijke ziekten bestaat er reeds een *ontwerp* van wet, afkomstig van de vroegere inspecteurs; van beide hebben wij het o. i. goede bijeen gevoegd, rekening houdende met de wenschen, indertijd door de verschillende Geneeskundige Raden geuit, en met die van ons zelven; het resultaat *kön* dan ook niets anders zijn dan een... ontwerp van wet.

Dr. OOSTERBAAN schrijft: „wat wij noodig hadden, was een overzicht, uitlopende op conclusies, op stellingen, die voor debat vatbaar zouden zijn, en die een richtsnoer konden zijn bij de behandeling”. Hij diende echter te weten, dat het door hem verlangde reeds in het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* 1896, II, blz. 205 te vinden is (in ons Rapport is er met dankbaarheid naar verwezen!) Wij hebben het niet noodig gevonden de „conclusies” en „stellingen”, welke indertijd in de Geneeskundige Raden geopperd en verdedigd werden, nogeens te herhalen, te minder daar Prof. SALTET er reeds een „overzicht” van gegeven heeft! En evenmin kwam het ons wenschelijk voor over al die conclusies en stellingen in Zwolle nog eens weer te gaan „debatteeren”; wie weten wil wat een dergelijk debat opleveren zal, die kan eveneens in het „overzicht” van Prof. SALTET zijn gading vinden!

Dr. OOSTERBAAN „vreest” dat wij, door ons met een „*wetsontwerp*” tot de Regeering te wenden, „juist het tegendeel zullen bereiken van wat wij beoogen”. Z. i. „bestaat voor ons alleen dan kans op succes bij ons streven, wanneer wij onmiddellijk afstand doen van het plan om aan de Regeering een *wetsontwerp* aan te bieden”.

Vreemd, voortdurend hoort men klagen, dat de Regeering zoo weinig notitie neemt van wat de medici „wenschen”. Het ligt dan ook voor de hand om te zeggen: laten wij het nu dan eens probeeren op de door de commissie gekozen wijze! Origineel is die niet; zij werd reeds in toepassing gebracht door *zèèr bevoegden*, door mannen, die heel goed weten, hoe men zich tot Regeeringspersonen behoort te wenden om kans van slagen te hebben. Ik zal dat met 2 voorbeelden duidelijk maken:

1°. kreeg ik onlangs onder de oogen een Rapport *met ontwerp van wet* tot regeling van de pensioenen der gemeente-ambtenaren, uitgebracht door een commissie uit de vereeniging voor gemeente-belangen. Dat Rapport was onderteekend door: de Burgemeesters van Rotterdam ('s JACOB), Roermond, Sloten en Sneek, en de secretarissen van Delft en Middelburg (*zèèr bevoegden*, dunkt mij);

---

1) Dr. OOSTERBAAN beweert, dat „de praktijk, waaraan de wetsartikelen getoetst moeten worden, een ons qua medici totaal onbekende is”. Het spreekt vanzelf dat eene dergelijke bewering niets bewijst; wil hij ons onbevoegd verklaren dan moet hij *aantoonen* dat wij ernstig gezondigd hebben tegen de „wetstechniek”.

2°. zag ik een Rapport, uitgebracht door den inspecteur van de gemeentefinanciën te Amsterdam, den Heer KNOTTENBELT, (bekend als vraagbaak van tal van Regeeringspersonen). Hij had dat Rapport uitgebracht als Secretaris van den Bond ter verkrijging van een wettelijke regeling van den rechts-toestand der gemeente-ambtenaren; en ook dat Rapport werd gevormd door een.... *ontwerp van wet met Memorie van Toelichting!*

Ik hoop van harte dat Dr. OOSTERBAAN door deze uiteenzetting minder „vrees“-achtig zal worden!

Hij beweert ons Rapport met belangstelling „gelezen en herlezen“ te hebben. Welnu, het zal mij gemakkelijk vallen om te bewijzen dat hij geheele gedeelten heeft overgeslagen en andere stukken gedachteloos heeft doorgebladerd (zulks verbaast mij des te meer omdat hij zelf erkent, dat het „zich gemakkelijk laat lezen“ en „suggestief“ is door de „sierlijke wendingen“!).

II. Hij beschuldigt ons (blz. 1366) dat wij „lijnrecht ingaan tegen het streven de desinfectie tot een Rijkszaak te maken“.

Klaarblijkelijk ziet hij dus over het hoofd, dat volgens ons ontwerp:

1°. een *Rijkswet* zal voorschrijven, dat er in tal van plaatsen een ontsmettingsdienst zal zijn, beheerd door een commissie ingevolge een *Rijkswet* ingesteld;

2°. aan de gemeenten, die geen eigen desinfectiedienst hebben, door een *Rijkswet* gewaarborgd wordt, dat zij van een ontsmettingsdienst gebruik kunnen maken;

3°. door een *Rijkswet* geregeld wordt de wijze waarop de kosten vergoed zullen worden;

4°. door een besluit, gebaseerd op een *Rijkswet*, de inrichting van den ontsmettingsdienst wordt vastgesteld.

Dr. OOSTERBAAN ziet dit alles over het hoofd omdat wij.... „de kosten der ontsmetting ten laste van de *gemeenten* willen brengen!“ Het zal hem echter weinig moeite kosten om meerdere „*Rijkszaken*“ op te sporen, waarvan de kosten geheel of gedeeltelijk door de gemeenten, ja zelfs door particulieren, gedragen moeten worden (onderwijs, schutterij, inkwartiering bijv.) en zulks zal hem overtuigen dat zijn maatstaf niet deugt: maar dat doet minder ter zake: het komt hierop aan, dat Dr. OOSTERBAAN het noodig vindt om „krachtig te protesteeren“ tegen ons voorstel de kosten (voor zoover het onvermogens betreft) te laten dragen door de gemeenten; „hij zou het zeer te bejammeren vinden“ als er in onzen geest een adres van de Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst naar de Regeering ging! Z.W.E.Z.G maakt al te veel drukte over de geldquaestie. M. i. behoeven wij elkander dààrover in Zwolle niet in de kuif te vliegen. Wil hij zich de moeite geven de commissieleden tot andere gedachten te brengen, dan kan ik hem verzekeren, dat wij voor overtuiging vatbaar zijn; met „krachtige protesten“ behoeft hij dus niet aan te vangen! Maar voorloopig is het mij nog niet duidelijk, waarom juist voor dezen hygiënischen maatregel de kosten door het Rijk moeten gedragen worden; met evenveel recht zou men dan kunnen eischen, dat voor het rein houden van wegen en wateren, het verschaffen van zuiver drinkwater, het toezicht op levensmiddelen, den afvoer van faecaliën enz. door het Rijk de gelden werden verstrekt; edoch... zooals gezegd, ik ben voor overtuiging vatbaar.

III. Onze welwillende beoordeelaar „verwondert” zich, dat „het Rapport geheel zwijgt over deskundig schooltoezicht, over instelling van het zoo gewenschte instituut der schoolartsen”.

Zeker, daar zijn er, die schoolartsen „wenschen”; maar voor deze ambtenaren in spe is nog gèèn plaats in een *wet* op de besmettelijke ziekten! Wil een of andere gemeente er een *proef* mee nemen, dan kan zij daartoe besluiten; een Regeering zou het echter niet kunnen verantwoorden een dergelijke . . . *proef* te gelasten bij de *wet*.

Vandaar dan ook dat de Commissie, welke de opdracht had om uit te maken „hoe de *wet* op de besmettelijke ziekten gewijzigd dient te worden ten einde haar te doen beantwoorden aan het *doel*”, verstandig deed met „het instituut der schoolartsen” hetwelk de *proef* nog doorstaan moet, geen plaats te gunnen in haar ontwerp.

IV. De Commissie heeft uitvoerig gemotiveerd, waarom zij de lepra, de tuberculosis en de kraamvrouwenkoorts niet in de *wet* wenscht opgenomen te zien.

Dr. OOSTERBAAN denkt er anders over; maar in plaats van onze motieven te weerleggen, bepaalt hij zich tot een niets-zeggend: „mij althans schijnt de motiveering niet afdoende toe”.

Op dezelfde gemakkelijke wijze zou ik met zijn gansche welwillende critiek hebben kunnen handelen!

Dr. OOSTERBAAN vindt bij deze 3 ziekten „verplichte aangifte” noodig; hij heeft daar z. i. „alle reden” voor; maar helaas, als *eenige* reden geeft hij op, dat . . . „de hoofdzaak van de poging tot bestrijding niet meer liggen zal in het kenmerken”. M. i. is het niet zoo zeer de vraag wat er *niet* gebeuren zal, als wel, wat er *werkelijk* gedaan zal worden; en *dit dient nut op te leveren voor den lijder zelf of voor anderen!* Levert het gèèn nut op dan mag de Regeering het niet gelasten bij de *wet*. Welnu, de Commissie heeft haar zienswijze breedvoerig gemotiveerd. Aan Dr. OOSTERBAAN om te *ontzenuwen* wat wij schreven. Met de bewering, dat wij „*gespot*” zouden hebben met „verplichte aangifte bij tuberculosis”, met die onjuiste bewering wordt onze goed overdachte *bestrijding* niet weerlegd!

Dr. OOSTERBAAN blijkt van meening, dat men „den omvang dezer ziekten” moet leeren kennen door de „verplichte aangifte”; en dat met de kennis van den omvang ook dèze ziekten (evenals trachoom!) „een groot deel van hun ernst” zullen verliezen!

a. De omvang van de lepra ten onzent is precies bekend; daar zijn er nooit meer dan er uit Oost- en West-Indië geïmporteerd worden; en ondanks die wetenschap blijft de ziekte hoogst ernstig.

b. De omvang der kraamvrouwenkoorts was in vroeger tijden enorm, en hoewel er geen verplichte aangifte bestond, wist iedereen daarvan mede te praten, mààr . . . ook *dit* weten veranderde niets aan den „ernst”, totdat SEMMELWEIS den verloskundigen de zindelijkheid leerde.

c. Den omvang van de tuberculose kennen alle medici, niet alleen uit de sterftestatistieken, maar ook uit persoonlijke ervaring; zij zijn tot de conclusie gekomen, dat het bijna waar is, dat iedereen tuberculose had, heeft of krijgen zal; welnu, als er geschiedt wat Dr. OOSTERBAAN verlangt, dan

zullen de meeste menschen (óók de medici!) te eeniger tijd verplicht worden zich zelf aan te geven of te laten aangeven, dan zal het vooruitzicht ellendig zijn, dan zal de bacillophobie haar maximum bereiken, dan zal de eene mensch den ander gaan schuwen, dan zullen de verdachten vermeden en uit hun broodwinning gestooten worden (de medici óók, als het hùn beurt is!) dan zal de liefdeloosheid perk noch paal kennen, dan zullen velen uit al te groote bezorgdheid voor het lichaam schade lijden aan de ziel doordat zij hoogere plichten vergeten, dan zal het materialisme hoogtij vieren en dan zullen de verstandigen en goeden recht hebben om te zeggen: „als dit het resultaat is uwer wetenschap, dan is zij uit den booze!”

O, ik overdrijf niet; dezer dagen las ik in de *Lancet* van 10 Jan. 11., p. 83 in een artikel van Dr. HUGH R. BEEVOR het volgende: „You will see, that I am not tilting at windmills when I mention instances of the disabilities that are already afflicting some patients abroad. In some parts of France they have had to abandon the idea of sending into the villages single patients of the working class, however strictly selected and although free from bacilli, for the peasants greatly fear tuberculosis, and for their cattle's sake, not for their own health”. The Bethel (Sullivan County) board of health has adopted an ordinance imposing a penalty of 10 dollars for the first offence and 50 dollars each week for entertaining a stranger or guest affected by tuberculosis other than immediate relatives or those dependent on the family. Let us mark how the sufferers from this sub-infections (!) malady differ from those suffering from most infective diseases; they are adults, not children and the term of their illness may be counted by years not weeks; moreover, as often as not, their powers of work are efficient. If we had sanatoriums in plenty and funds to replace the earnings of bread-winners it would not even then be necessarily right to follow the lead of the peasants of France or the board of health of Bethel. As we are not yet, however, sufficiently endowed with these aids, let us at least recognise that any exaggerated statement of the infectivity of tubercle will induce similar hardships in this country, together with other hardships consequent upon social taboo, whilst the ultimate result may well be an increase and not a diminution of tuberculosis”.

Twee bladzijden verder lees ik, dat Dr. NATHAN RAW beloofd heeft: „that by isolating the incurable cases the municipality can largely prevent the disease”, maar diezelfde Dr. NATHAN RAW heeft óók geprofeteerd dat: „in a few years it may be a matter of extreme difficulty if not an impossibility for a consumptive to find ordinary means of employment”.

Ziedaar, wat het vooruitzicht is als wij niet gezamenlijk front maken tegen de mannen die overdrijven.

V. Het draagt Dr. OOSTERBAAN's goedkeuring weg, dat wij voorstellen de mazelen wederom op te nemen in de wet, mits . . . „men niet weer vervalle in de fout van de wet van 4 Dec. 1872 en zich te vreden stelt met schoolverbod en kenmerken der woning”. Ons ontwerp verschilt in vele opzichten van genoemde wet; het kenmerken der *woning* is er in vervallen; ook het verbod van schoolbezoek aan de onderwijzers; verder is een groot verschil met de wet van 1874 hierin gelegen, dat wij alleen aan de kinderen behorende tot het *gezin* van den lijder de school wenschen verboden te

zien (in de oude wet stond „huis”!); en bovendien is Art. 23 al. *e* van ons ontwerp (betrekking hebbend op het sluiten van scholen of klassen van scholen) o. a. met het oog op mazelen gemaakt, zooals op blz. 1205 is toegelicht. Wij hebben dus de fouten van 30 jaren geleden trachten te vermijden, en Dr. OOSTERBAAN diende dat opgemerkt te hebben.

Toen hij had neergeschreven, wat ik hierboven weerlegde, toen liet hij er op volgen: „ik vermoed, dat ik genoeg genoemd heb om mijn ongunstigen indruk te motiveeren”; maar hij wilde ons klaarblijkelijk de maat vol meten en voegde er nog 6 ontdekte „fouten” aan toe!

Ik zal ze alle 6 bespreken:

1°. Wijst hij op de fout „die de Commissie maakt, waar zij nog steeds spreekt van „geneeskundig staatstoezicht (blz. 1198) en van „geneeskundige” ambtenaren!” Dit foutje (dat de drukinkt niet waard is en dat slechts eenmaal in het ontwerp zelf voorkomt) herinnert mij aan den „officier van gezondheid” die uit zijn vel sprong als hij werd aangezien voor een „militaire dokter” of wel een „chirurgijn-majoor;” de soldaten gaven hem daarom den bijnaam . . . „ritmeester” van gezondheid.

2°. Dr. OOSTERBAAN wijst op de „nonchalance(!), waarmede de commissie elken anderen infectieweg voor febris typhoïdea dan dien door *drinkwater* negeert (blz. 1205)”.

Ja zeker, op blz. 1205 brachten de omstandigheden zulks mede, maar op blz. 1206 had Dr. OOSTERBAAN kunnen lezen: „het publiek dient er van door-drongen te worden, dat deze ziekte bijna uitsluitend vóórkomt bij hen, die water, melk of andere voedingsmiddelen nuttigden, welke op de eene of andere manier bezoedeld waren met de drekstoffen van een lijder”. Bovendien is in Art. 23 al. *b* van ons ontwerp gerekend op het geval, dat deze ziekte zich bijv. zou verspreiden van uit een melkzaak (zie ook blz. 1211); en in Art. 23 al. *h* (in verband met Art. 28) wordt den Burgemeester de verplichting opgelegd om „op ruime schaal de maatregelen bekend te maken, waardoor ieder zich en de zijnen tegen de dreigende ziekte kan beveiligen”.

Ik constateer dan ook, dat wij bij het opmaken van ons Rapport oplettend te werk zijn gegaan en . . . dat Dr. OOSTERBAAN een „nonchalante” lezer is.

3°. Verder beschuldigt hij ons, dat wij het „soms ernstig besmettingsgevaar bij dysenterie negeeren”. Ook *dit* is onwaar!

Op blz. 1211 had hij kunnen lezen, dat wij bij dysenterie dezelfde infectie-wegen aannemen als bij febris typhoïdea, ook dat wij daarbij dezelfde maatregelen tegen uitbreiding wenschen toegepast te zien; dat wij de smetstof gebonden achten aan de uitwerpselen, staat bovendien duidelijk vermeld (1209), en dat wij deze uitwerpselen gedesinfecteerd willen hebben („tenzij zij bijv. in een door en door vervuilde Amsterdamsche gracht terecht komen” zie blz. 1205) blijkt voldoende uit Art. 26 van het ontwerp.

4°. Dr. OOSTERBAAN verwijt ons verder „het onveranderd laten van den eisch, dat een geneeskundige moet verklaren, dat het gevaar van besmetting geweken is”.

Ik kan Dr. OOSTERBAAN verzekeren, dat de commissie deze quaestie lang en breed besproken heeft. Wij zijn er echter voor teruggedeeind om bij de

verschillende ziekten den duur van het besmettelijk-zijn aan te geven, omdat de medici het daarmede met zichzelf nog maar niet eens kunnen worden. Op blz. 1206 werd hierop bedoeld toen wij schreven: „ook op ander gebied zijn dergelijke veranderingen in de denkwijzen niet zeldzaam; en deze overweging heeft ons dan ook tot groote voorzichtigheid aangespoord; zij was één van de redenen, *waarom wij ons nergens in details begeven hebben*”. Juist op dit gebied is onze wetenschap nog zoo weinig betrouwbaar, dat wij voorloopig de beslissing veel liever, zooals van ouds, overlaten aan den behandelenden geneesheer. Mocht onze wetenschap zich ten deze verbeteren, dan kan daarvan ten spoedigste door middel van een Koninklijk Besluit partij getrokken worden!

5°. Vervolgens verwijt hij ons „de doorenmenging van adviezen van den behandelenden geneeskundige en van den gemeente-geneeskundige” (Art. 22, blz. 1217).

Alweer mis! De 2de al. van Art. 22 van ons ontwerp luidt aldus:

„de Burgemeester draagt zorg, dat bij het vervoer (van overledenen) geen gevaar voor besmetting ontstaat. De maatregelen, daartoe voorgeschreven, neemt hij in overleg met den behandelenden geneesheer of één der gemeente-geneeskundigen”.

Van „adviezen” is hier dus geen sprake; enkel van het nemen van „*voorgeschreven* maatregelen” (d. w. z. voorgeschreven bij Koninklijk Besluit — zie Art. 26 ontwerp); en daar het in de bedoeling ligt om slechts één van beiden ter hulp te roepen (er staat „of” en niet „en”!) dààrom behoeft er zelfs nooit in èènig opzicht voor „doorenmenging” gevreesd te worden.

Als Dr. OOSTERBAAN gedacht had aan de eigenaardige conflicten, die vooral in kleinere plaatsen tusschen de medici kunnen rijzen (conflicten, waar dikwijls ook de aanhankelijke cliënten in betrokken worden!) dan zou hij zich er niet over verbaasd hebben, dat wij den behandelenden geneesheer het eerst noemden. Ook had hij niet mogen vergeten dat er gevallen voorkomen waarin er geen „behandelende” geneeskundige is; in zoo'n geval dient een gemeente-geneeskundige in den arm genomen te worden.

6°. Ook verwijt Dr. OOSTERBAAN ons „de houding verdedigd te hebben van den geneeskundige, die zich plaatst boven de wet door bepaalde ziekten niet aan te geven”. Hoe heb ik het nu? Wij hebben dat een „*misbruik*” genoemd, een . . . . „*verklaarbaar*” misbruik (1211); en verder hebben wij het feit geconstateerd, dat het „niet juist de slechtste menschen zijn, die zich daaraan *schuldig* maken”. Wij voegden er bij: „Juist zij, die het meest gevoelen voor onrecht (en het *is* onrecht als men een manufacturier schade berokkent, door op zijn deurpost een briefje te plakken met febris typhoïdea”, want geen enkele kooper zal de ziekte medenemen!) juist dergelijke medici zullen er het meest tegen opzien, om zich medeplichtig te maken aan wettig onrecht”.

Deze ernstige beschouwing tracht Dr. OOSTERBAAN in een verkeerd daglicht te plaatsen door schamper op te merken, dat wij „de houding verdedigd hebben van den geneeskundige, *die zich plaatst boven de wet!*” Zijn opmerking heeft des te minder om het lijf omdat hijzelf, vóór hij ambtenaar werd, er wel eens anders over gedacht moet hebben! Om zulks te beamen, behoeft

hij zich slechts den inhoud van Art. 10 der bestaande wet te herinneren en zich af te vragen of hij zich wel ooit aan dat artikel heeft *kunnen* storen. Welnu, wij hebben ons beijverd ons ontwerp zóó in te richten, dat het „ingevoerd wordend, geen aanleiding zal geven tot ontduiking”; en wij schreven zelf: „dit zou geen gering voordeel zijn, want wetten, die de rechtmatige ontevredenheid opwekken van het verstandig oordeelend publiek, zülke wetten ondermijnen het gezag”.

Wij hebben daarmede getoond den ernst van onze taak te begrijpen niet alleen als medici, maar ook als burgers, die er prijs op stellen, dat het Gezag geeërbiedigd wordt; en de schampere opmerking van Dr. OOSTERBAAN, zij kan ons dan ook niet deren.

Ten slotte nog dit: Dr. OOSTERBAAN schrijft: „de vragen, die zich de Commissie heeft gesteld en waarop zij een antwoord heeft gegeven, zijn niet als zoodanig in het Rapport genoemd, en dus waarschijnlijk niet alle op te sporen”.

Wij hebben onze taak practisch meenen te moeten opvatten. Dat de oude wet niet deugt, daarover zijn allen het eens, dus daarover behoeften wij niet lang te spreken; wij hebben ons dus de vraag gesteld: hoe moet de wet worden, zal zij beantwoorden aan haar doel? En toen zijn wij vanzelf gestuit op de volgende vragen:

1°. Welke ziekten moeten in de wet worden opgenomen en welke niet?
2°. hoe moet de „aangifte” vereenvoudigd worden? 3°. bij welke ziekten is het noodig de woningen of onderdeelen daarvan te „kenmerken”? 4°. wat dient er vastgesteld te worden omtrent het „vervoer” van lijdens? wat omtrent 5°. het „schoolbezoek” van kinderen en onderwijzers? 6°. de „openbaarmaking”? en 7°. het „begraven”? 8°. tot welke „buitengewone maatregelen” moet de Burgemeester bevoegd zijn c. q. genoodzaakt kunnen worden (isoleeren, ontsmetten, sluiten van scholen, pompen, enz.) en hoe moet de desinfectie geregeld worden? 9°. welke „bevoegdheden” moeten toegekend worden aan den Burgemeester enz. met het oog op de uitvoering van de bepalingen der wet? 10°. hoe moet de „vaccinatie” geregeld worden?

Ziedaar de vragen die wij ons stelden. Als Dr. OOSTERBAAN beweert: „zij zijn niet als zoodanig in het Rapport genoemd en dus waarschijnlijk niet alle op te sporen”, dan antwoord ik: zij liggen opgesloten in de titels, welke wij gegeven hebben aan de hoofdstukken, waarin wij ons ontwerp hebben ingedeeld.

Wie zooals Dr. OOSTERBAAN, „niet dankbaar en niet voldaan” is over onzen arbeid, die behoeft zich slechts af te vragen: welk antwoord zou *ik* gegeven hebben op de vragen, die de commissie zich stelde? En welke vragen heeft de commissie vergeten?

Het is geen onbillijke eisch als wij van zoo iemand verlangen dat hij zich, evenals wij, beijveren zal, zijn antwoorden zoo kort mogelijk te formuleeren. Wij deden zulks in den vorm van „wetsartikelen”. Dr. OOSTERBAAN verlangt „conclusies” of „stellingen”.

Welnu, *onze* „wetsartikelen” dat zijn *onze*... „conclusies”, zoo kort mogelijk geformuleerd!

Als Dr. OOSTERBAAN vreest, dat de bespreking van ons Rapport te veel

tijd in beslag zal nemen (waardoor de „feestelijkheden” gevaar loopen en de recipieerende afdeling „gedupeerd” zal worden!) dan weet ik goeden raad: laten allen, die wat aan te merken hebben, hunne gedachten... op papier zetten (voor de meeste menschen worden de quaesties eerst dàardoor glashelder, en bovendien zijn de meesten korter met de pen dan met de tong; dat zijn reeds 2 groote voordeelen!), en laten zij dan binnen 2 weken een copie daarvan zenden aan den Rapporteur, opdat de commissie op haar beurt zorgen kan voor een goed overdacht, kort en bondig antwoord! Het idee is niet nieuw: Prof. TREUB en Prof. WINKLER handelden ongeveer net zoo toen zij in het publiek zouden debatteeren over de aequivalentie van man en vrouw; hun voorbeeld lijkt mij zeer navolgenswaardig toe.

U dankend voor de plaatsruimte,

E. VAN DIEREN,

Rapporteur der commissie voor de herziening van de wet op de besmettelijke ziekten.

P. S. Nog een enkel woord over den brief van collega VAN GELDER uit Nieuwe Tonge, die zich noodeloos ongerust maakt. In ons Rapport wordt gesproken van den „immoreelen zijdelingschen vaccinatie-wang”, en collega VAN GELDER roept naar aanleiding daarvan uit: „Hoe nu? De verplichte inenting der schoolkinderen onzedelijk?”

In zijn uitroep laat hij het woord „zijdelingsch” — waar het juist op aan komt! — achterwege. Dat is zijn fout. Z. Exc. de Minister van Binnenlandsche Zaken, Dr. A. KUYPER, merkte onlangs volkomen terecht op, dat „de Overheid met zichzelf in tegenspraak komt, als Zij een vader eenerzijds het naar school zenden van zijn kind ten plicht stelt en anderzijds het ter school gaan aan zijn kind ontzegt”; maar m. i. komt de Overheid niet alleen „met zichzelf in tegenspraak”; Zij doet erger! Bij de eene wet stelt Zij ouders met gemoedsbezwaren in de gelegenheid hunne kinderen aan de vaccinatie te onttrekken door hen niet naar school te zenden; en bij de andere wet regelt Zij den leerplicht; dat wil dus zeggen: wat Zij met de eene hand geeft, dat neemt Zij met de andere. Als Rapporteur gebruikte ik daarvoor de uitdrukking „immoreel”; m. i. moet de Overheid de verplichte vaccinatie *openlijk aandurven zonder omwegen te bewandelen!* En tòch heb ik het later beter geoordeeld die uitdrukking te schrappen; in de laatste drukproef, die ik te corrigeeren kreeg, heb ik er een kras door gezet, want „immoreel” vond ik ook zelf te bar, toen onze Voorzitter mij er attent op had gemaakt. Helaas, de zetter, dien ik overigens niet genoeg prijzen kan, hij heeft het klaarblijkelijk niet gemerkt.

E. VAN DIEREN.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officieele verslagen, enz.

— De Nederlandsche Staat-Courant, n°. 138 van Dinsdag 16 Juni bevat:
1°. een besluit van 2 Juni 1893 (Staassblad n°. 148) bekend makende den